РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 5 (16)

Вересень – жовтень 2016 р.

DOI 10.53672/ej.5.2016

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.5.2016

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2016, № 5 (16)

вересень – жовтень 2016 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.5.2016[1]
ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2016. — № 5 (16) (вересень – жовтень 2016). — 60 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу.

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2016
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2016

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 10

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *10*

Трофимов Т. Ф. Визначальні мотивації в техніці детекції брехні 10

Петрюк П. Т., Перевозна Т. А., Кузьмінов В. Н. Комплексна судова психолого-психіатрична експертиза: варіанти помилкового призначення 13

1.2. Судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань *17*

Ірхін Ю. Б. Дедуктивно-кримінологічний підхід у психологічному моделюванні особи ймовірного злочинця 17

1.3. Проблемні аспекти застосування поліграфа *19*

Захараш М. П., Юдін Ю. С., Демиденко І. М., Пирлик В. В. У 2007 році в Україні запатентовано спосіб визначення психофізіологічної готовності людини до психофізіологічного тестування з використанням поліграфа 19

1.4. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності *23*

Американська асоціація поліграфологів акредитувала 32 школи у світі, що готують і навчають поліграфологів за стандартами APA 23

Толстолуцький В. Ю. Судово-психологічна експертиза особи невстановленого злочинця: програмно-криміналістичний аспект 25

1.5. Точка зору фахівця *29*

Ілейко В. Р. Судово-наркологічна експертиза, комплексна судова нарколого-психіатрична експертиза – реальність і перспективи 29

1.6. Юридична практика *32*

Шипшин С. С. Судово-психологічна експертиза неповнолітніх у ювенальній юстиції 32

Історичний факт: уперше судово-психологічну експертизу в Київському інституті науково-судової експертизи було призначено 1930 року 35

1.7. Сторінка вченого *36*

Пам'яті Ячиної Аліси Сергіївни, судового експерта-психолога, кандидата психологічних наук, доцента 36

1.8. Міжнародний досвід та співробітництво *37*

Американська асоціація поліграфологів з 01 вересня 2015 року запровадила в практичну діяльність поліграфологів – членів APA Стандарти професійної діяльності (англ. APA Standards of Practice) 37

Назаров О. А. Міжнародний стандарт ASTM E2439-09 (переутверджений 2016 року) щодо приладів, датчиків і програмного забезпечення поліграфів, які використовують у судовій психофізіології та детекції брехні. 40

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 45

З 20 січня 2017 року в Україні набрав чинності державний стандарт технічних умов для поліграфів (ДСТУ 8692:2016) (мова оригіналу — російська) 45

Оцінка відомими українськими поліграфологами, докторами психологічних і юридичних наук стану розвитку та наявних проблем використання поліграфа в Україні у 2016 році (мова оригіналу — російська) 45

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 47

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 50

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 53

ВИХІДНІ ДАНІ 60

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» належить до реферативно-наукових видань. Оригінальні дослідження ми оприлюднюємо вперше, а найцікавіші праці, що вже вийшли в інших виданнях, подаємо як реферати: стислий виклад змісту, анотацію та бібліографічний опис першоджерела за ДСТУ 8302:2015. Реферат не замінює оригіналу — він допомагає знайти саме те дослідження, яке потрібне вам сьогодні.[1]

Дорогі читачі! Наука про людину в суді змінюється щороку, і цей номер — тому підтвердження. У випуску 2016, № 5 (16) — 14 матеріалів; головні теми: поліграф і виявлення обману, судово-психологічна експертиза, судово-психіатрична експертиза.

> *Новина зі світу судової експертизи. 20 вересня 2016 р. Рада радників Президента США з питань науки і технологій (PCAST) оприлюднила звіт «Forensic Science in Criminal Courts: Ensuring Scientific Validity of Feature-Comparison Methods» про наукову обґрунтованість методів порівняння ознак у криміналістиці: аналізу ДНК-зразків, слідів укусів, латентних відбитків пальців, слідів зброї, взуття та волосся.[2]*

Судовими експертами не народжуються — ними стають завдяки знанням, практиці й цікавості. Цей номер — добрий початок. Свіжі події — у розділі «Новини журналу».

Редакція журналу

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid

2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. PCAST Releases Report on Forensic Science in Criminal Courts. The White House (President Barack Obama, arkhiv). URL: https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2016/09/20/pcast-releases-report-forensic-science-criminal-courts (data zvernennia: 04.11.2026).

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Визначальні мотивації в техніці детекції брехні[1]

Трофимов Т. Ф.

Реферат · оприлюднено 02.02.2017

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Трофимов Т. Ф. ставить під сумнів усталену серед практикуючих психофізіологів думку, що поліграф є лише реєстратором емоційних станів, а не детектором брехні, і заперечує її, спираючись на власну практику понад 10 000 досліджень. Мета праці полягає в тому, щоб з'ясувати, які мотиви визначають виникнення значущих реакцій під час детекції брехні, і застерегти від підміни методики «знання винного» відтворенням картини події в судово-експертній практиці. Автор поєднує теоретичний розгляд нейрофізіологічних уявлень про пам'ять (утворення енграми, проміжна й довготривала пам'ять, гіпотеза голографічної організації пам'яті, рухова, чуттєва, емоційна, логічна й механічна пам'ять) з аналізом випадків зі скринінгових перевірок. Обстежуваний, який перед тестуванням зізнався керівництву в привласненні частини коштів від угоди й дістав запевнення, що наслідків не буде, не виявив реакцій на перевірочні запитання, хоча слід події в його пам'яті, безперечно, зберігся. Так само щире зізнання у вживанні легкого наркотику після першого пред'явлення запитання знімає подальші реакції. Звідси головне положення: слід пам'яті є необхідною, але не достатньою умовою емоційної реакції, а вирішальними чинниками виступають усвідомлення провини й мотив уникнення загрози покарання; для невинуватого обстежуваного діє мотив уникнення соціальної оцінки, який знімає передтестова установка. Детектор брехні, за Трофимовим, становить систему з приладу, методичного прийому й досвідченого поліграфолога, у якій вирішальна роль належить оператору. Автор критикує використання тестів форматів GKT і POT для відтворення картини події: такі тести часто виявляються «порожніми», динаміка показників лежить у діапазоні шуму, тривалість обстеження (не менше 10 тестів із трьома-чотирма повтореннями) і психологічне навантаження зростають, а висновки про участь чи вину стають помилковими. Тест GKT, на його думку, має містити стимул, завідомо значущий для винуватого, а відтворювати картину події доцільно лише після встановлення вини. Положення праці

стануть у пригоді поліграфологам і судовим експертам під час вибору методики, а юристам допоможуть критично оцінювати допустимість таких результатів у кримінальному провадженні.

Ключові слова: детекція брехні, поліграф, психофізіологічне тестування, мотив уникнення покарання, усвідомлення провини, слід пам'яті, енграма, методика знання винного, тест GKT, тест POT, передтестова установка, судова експертиза.

Determining Motivations in the Technique of Lie Detection

Trofymov T. F.

Abstract. Many practising psychophysiologists regard the polygraph merely as a recorder of emotional states rather than a lie detector. Drawing on more than 10,000 examinations from his own practice, Trofimov T. F. challenges this view and examines which motives actually produce significant responses in lie detection. The paper combines a theoretical discussion of the neurophysiology of memory (engram formation, intermediate and long-term memory, the holographic hypothesis and the main types of memory) with observations from screening and pre-employment testing. An examinee who had confessed to his management that he had appropriated part of the proceeds of a deal, and had been assured there would be no consequences, showed no responses to relevant questions, although the memory trace obviously remained; a sincere admission of having tried a soft drug likewise removed further reactions. The author concludes that memory traces are a necessary but not sufficient condition for an emotional response. The decisive factors are awareness of guilt and the motive to avoid the threat of punishment, whereas for an innocent examinee the motive of avoiding social evaluation is removed by the pretest instruction. A lie detector is therefore a system of instrument, technique and experienced examiner, in which the examiner has the decisive role. The author criticises the use of GKT and POT formats for reconstructing the picture of an event: such tests often prove empty, with response dynamics within the noise range, they extend testing to at least ten tests repeated three or four times and may lead to erroneous conclusions

about involvement or guilt. A GKT test should contain a stimulus known to be significant for the guilty person, and event reconstruction is appropriate only after guilt has been established. The paper is relevant to polygraph examiners choosing a technique and to lawyers assessing such evidence.

Keywords: lie detection, polygraph, psychophysiological testing, motive to avoid punishment, awareness of guilt, memory trace, engram, guilty knowledge test, GKT, POT, pretest instruction, forensic examination.

Першоджерело: Трофимов Т. Ф. Определяющие мотивации в технике детекции лжи. Москва, 24.01.2012.[2] Реферат оприлюднено в журналі 02.02.2017.

REFERENCES

1. Trofymov T. F. Vyznachalni motyvatsii v tekhnitsi detektsii brekhni [Determining Motivations in the Technique of Lie Detection] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/671-opredelyayushchie-motivatsii-v-tekhnike-detektsii-lzhi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Trofimov T. F. Opredelyayushchie motivatsii v tekhnike detektsii lzhi. Moskva, 24.01.2012. URL: http://www.poligraftest.ru/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].

Комплексна судова психолого-психіатрична експертиза: варіанти помилкового призначення[1]

Петрюк П. Т., Перевозна Т. А., Кузьмінов В. Н.

Реферат · оприлюднено 25.07.2013

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Практика свідчить, що під час призначення комплексної судової психолого-психіатричної експертизи (КСППЕ) часто помиляються з її родом, обираючи однорідну експертизу замість комплексної або навпаки. Петрюк П. Т., Перевозна Т. А. і Ку-

зьмінов В. Н., працюючи на базі Інституту неврології, психіатрії та наркології АМН України й Харківської обласної клінічної психіатричної лікарні № 3 (Сабурова дача), систематизують такі помилки на матеріалі експертної практики. Правовою основою КСППЕ автори називають Конституцію України, закони «Про психіатричну допомогу» і «Про судову експертизу», ЦПК та КПК України; експертизи проводять амбулаторно або стаціонарно переважно в державних і комунальних установах системи МОЗ. Виокремлено п'ять варіантів помилкового призначення. Перший: КСППЕ призначають, коли досить однорідної судово-психіатричної експертизи (приклад зі вбивством за маячними мотивами особою, яка тривало хворіє на шизофренію). Другий: у постанові про призначення КСППЕ немає жодного питання до психолога, що пояснено плутаниною та впливом публікацій, які перебільшують роль КСППЕ й відносять юридичний критерій осудності до компетенції психолога. Третій: призначають судово-психіатричну експертизу, але ставлять питання психологові (про афект, індивідуально-психологічні особливості); трапляється й плутанина компетенції психолога та сексолога. Четвертий: психіатричні питання сформульовано правильно, проте слідчий не бачить обставин, що потребують психолога, найчастіше щодо афекту (ст. 103, 116 КК) і відставання неповнолітнього в психічному розвитку внаслідок соціально-педагогічної занедбаності (ст. 433 КПК), всупереч постановам Пленуму Верховного Суду України від 07.02.2003 № 2 і від 16.04.2004 № 5. П'ятий: КСППЕ призначають там, де досить однорідної судово-психологічної експертизи, як у прикладі з третьою повторною експертизою щодо афекту. Автори обстоюють принцип всебічного, повного й об'єктивного дослідження обставин справи, право експерта включати до висновку обставини, про які його не питали (п. 5 ст. 147 ЦПК), і наголошують на потребі міжвідомчої інструкції про організацію та проведення КСППЕ, якої в Україні досі немає.

Ключові слова: комплексна судова психолого-психіатрична експертиза, призначення експертизи, помилки призначення, од-

норідна експертиза, компетенція експерта-психолога, компетенція експерта-психіатра, сильне душевне хвилювання, неповнолітні обвинувачені, постанови Пленуму Верховного Суду України.

Complex Forensic Psychological and Psychiatric Examination: Variants of Erroneous Appointment

Petriuk P. T., Perevozna T. A., Kuzminov V. N.

Abstract. Expert practice shows that when a complex forensic psychological and psychiatric examination (CFPPE) is ordered, the kind of examination is often chosen wrongly, single-discipline instead of complex or the other way round. Petriuk P. T., Perevozna T. A. and Kuzminov V. N., working at the Institute of Neurology, Psychiatry and Narcology of the Academy of Medical Sciences of Ukraine and Kharkiv Regional Clinical Psychiatric Hospital No. 3 (Saburova Dacha), systematise such errors. The legal basis of CFPPE comprises the Constitution of Ukraine, the laws On Psychiatric Care and On Forensic Examination, and the Civil and Criminal Procedure Codes; examinations are performed on an outpatient or inpatient basis, mostly in state and municipal institutions of the Ministry of Health. Five variants of erroneous appointment are identified: a CFPPE is ordered where a forensic psychiatric examination would suffice, as in a homicide committed for delusional motives by a person with long-standing schizophrenia; a CFPPE is ordered without a single question for the psychologist; a psychiatric examination is ordered but includes questions on affect or personality that belong to the psychologist; the psychiatric questions are correct, but the investigator overlooks circumstances requiring a psychologist, most often affect (Articles 103 and 116 of the Criminal Code) and developmental delay of a juvenile caused by social and educational neglect (Article 433 of the Criminal Procedure Code), contrary to Supreme Court Plenum resolutions No. 2 of 2003 and No. 5 of 2004; and a CFPPE is ordered where a forensic psychological examination alone would be enough. The authors uphold the principle of comprehensive, complete and objective investigation, the expert's right to report relev-

ant circumstances not covered by the questions, and call for an interdepartmental instruction on CFPPE, which Ukraine still lacks.

Keywords: complex forensic psychological and psychiatric examination, appointment of examination, erroneous appointment, expert competence, forensic psychologist, forensic psychiatrist, affect, juvenile defendants, Supreme Court of Ukraine.

Першоджерело: Петрюк П. Т., Перевозная Т. А., Кузьминов В. Н. Комплексная судебная психолого-психиатрическая экспертиза: варианты ошибочного назначения. Актуальные вопросы современной психиатрии и наркологии : сб. науч. работ Ин-та неврологии, психиатрии и наркологии АМН Украины и Харьков. обл. клин. психиатр. больницы № 3 (Сабуровой дачи), посвящ. 210-летию Сабуровой дачи / под общ. ред. П. Т. Петрюка, А. Н. Бачерикова. Киев ; Харьков, 2010. Т. 5.[2] Реферат оприлюднено в журналі 25.07.2013.

REFERENCES

1. Petriuk P. T., Perevozna T. A., Kuzminov V. N. Kompleksna sudova psykholoho-psykhiatrychna ekspertyza: varianty pomylkovoho pryznachennia [Complex Forensic Psychological and Psychiatric Examination: Variants of Erroneous Appointment] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/160-kompleksnaya-sudebnaya-psikhologo-psikhiatricheskaya-ekspertiza-varianty-oshibochnogo-naznacheniya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Petryuk P. T., Perevoznaya T. A., Kuzminov V. N. Kompleksnaya sudebnaya psikhologo-psikhiatricheskaya ekspertiza: varianty oshibochnogo naznacheniya. Aktualnye voprosy sovremennoy psikhiatrii i narkologii : sb. nauch. rabot In-ta nevrologii, psikhiatrii i narkologii AMN Ukrainy i Kharkov. obl. klin. psikhiatr. bolnitsy № 3 (Saburovoy dachi), posvyashch. 210-letiyu Saburovoy dachi / pod obshch. red. P. T. Petryuka, A. N. Bacherikova. Kiev ; Kharkov, 2010. T. 5. URL: http://www.psychiatry.ua/books/actual/paper081.htm (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].

1.2. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ

Дедуктивно-кримінологічний підхід у психологічному моделюванні особи ймовірного злочинця[1]

Ірхін Ю. Б.

Реферат · оприлюднено 30.04.2017

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Реферат представляє тези Ірхіна Ю. Б., опубліковані в збірнику матеріалів круглого столу «Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку» (Київ: Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів НАВС, 2015, с. 146–147). Автор розглядає побудову психологічної моделі особи ймовірного злочинця й наголошує, що особливе місце в ній посідають причинно-наслідкові зв'язки в злочинній поведінці об'єкта експертного дослідження. Поширене в чинній слідчій практиці застосування дедуктивно-кримінологічного підходу до моделювання особи злочинця спирається на описи фенотипових, соціально-демографічних, психологічних, кримінологічних та інших кримінально релевантних рис, однак, за даними досліджень автора, виявляється неефективним. Експертно-криміналістична практика, як стверджує Ірхін, засвідчує, що в умовах повної ймовірнісної неочевидності найдієвішим є індуктивно-кримінологічний підхід: його будують на аналізі релевантних даних про взаємозв'язок між параметрами правопорушення та узагальненими характеристиками осіб, які вчиняли подібні правопорушення. Положення тез корисні слідчим, криміналістам і психологам, які складають психологічний портрет невстановленого злочинця, бо застерігають від побудови моделі з загальних типологій і орієнтують на емпіричні зв'язки між ознаками злочину та особою.

Ключові слова: психологічне моделювання, особа злочинця, дедуктивно-кримінологічний підхід, індуктивно-кримінологічний підхід, психологічний портрет злочинця, профайлінг, причинно-наслідкові зв'язки, судово-експертна діяльність.

The Deductive Criminological Approach in Psychological Modelling of the Personality of a Presumed Offender

Irkhin Yu. B.

Abstract. The review presents theses by Irkhin Yu. B. published in the proceedings of the round table Forensic Expert Activity: Current State and Development Prospects (Kyiv: Educational and Research Institute for Training Specialists for Forensic Units of the National Academy of Internal Affairs, 2015, pp. 146–147). The author considers the construction of a psychological model of a presumed offender and stresses that causal relationships in the criminal behaviour of the person under expert study occupy a special place in such a model. The deductive criminological approach to modelling the offender, widespread in current investigative practice, relies on descriptions of phenotypic, socio-demographic, psychological, criminological and other criminally relevant traits, yet according to the author's research it proves ineffective. Forensic practice, Irkhin argues, shows that under conditions of complete probabilistic uncertainty the inductive criminological approach is the most effective, being built on the analysis of relevant data on the relationship between the parameters of an offence and the generalised characteristics of persons who have committed similar offences. The theses are useful to investigators, criminalists and psychologists who draw up a psychological profile of an unidentified offender, because they caution against building the model from general typologies.

Keywords: psychological modelling, offender personality, deductive criminological approach, inductive criminological approach, offender profiling, causal relationships, forensic expert activity.

Першоджерело: Ирхин Ю. Б. Дедуктивно-криминологический подход в психологическом моделировании личности предполагаемого преступника. Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. матеріалів круглого столу / редкол.: О. Л. Кобилянський, П. Є. Антонюк, Є. Ю. Свобода. Київ : ННІПФЕКП НАВС, 2015. С. 146–147.[2] Реферат оприлюднено в журналі 30.04.2017.

REFERENCES

1. Irkhin Yu. B. Deduktyvno-kryminolohichnyi pidkhid u psykholohichnomu modeliuvanni osoby ymovirnoho zlochyntsia [The Deductive Criminological Approach in Psychological Modelling of the Personality of a Presumed Offender] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/712-eduktivno-kriminologicheskij-podkhod (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Irkhin Yu. B. Deduktivno-kriminologicheskiy podkhod v psikhologicheskom modelirovanii lichnosti predpolagaemogo prestupnika. Sudovo-ekspertna diyalnist: suchasniy stan ta perspektivi rozvitku : zb. materialiv kruglogo stolu / redkol.: O. L. Kobilyanskiy, P. Ye. Antonyuk, Ye. Yu. Svoboda. Kiyiv : NNIPFEKP NAVS, 2015. S. 146–147. URL: http://www.naiau.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-zaxodi/zbirnuki/2015/zbir-sydova-eksp.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].

1.3. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

У 2007 році в Україні запатентовано спосіб визначення психофізіологічної готовності людини до психофізіологічного тестування з використанням поліграфа[1]

Захараш М. П., Юдін Ю. С., Демиденко І. М., Пирлик В. В.

Реферат офіційного документа · оприлюднено 05.02.2017

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Патент України на винахід № 80446 «Спосіб визначення психофізіологічної готовності людини до психофізіологічного тестування з використанням поліграфа» отримав 25 вересня 2007 р. авторський колектив Військово-медичного управління Служби безпеки України: Захараш М. П., Юдін Ю. С., Демиденко І. М. і Пирлик В. В. За суттю запатентований спосіб є процедурою поліграфологічного стим-тесту, у якому стимулами слугує спеціально розроблений набір карт з умовно значущими зображеннями. Розробка виросла з наукової роботи, яку з 2003 р. вели, зокрема, Захараш М. П. і Юдін Ю. С., над способом реєстрації шкірно-гальванічної реакції (ШГР) і пристроєм для нього, що мав вигідно відрізнятися від тодішніх реєстраторів. На думку авторів, такі способи й пристрої дали б змогу реєструвати ШГР з високою роздільною здатністю й точністю відтворення результатів за меншої шкоди для здоров'я, а також досліджувати взаємодію емоційних стимулів і систем саморегуляції на когнітивному й вегетативному рівнях, динаміку психічної патології, добирати ліки та їх дози й контролювати тренування систем саморегуляції. Формула винаходу, наведена мовою оригіналу, передбачає накладення на тіло досліджуваного щонайменше одного датчика, пред'явлення інформації та реєстрацію психофізіологічних реакцій, насамперед ШГР. Відмінність способу в тому, що перед дослідженням коефіцієнт підсилення вимірювального або реєструвального пристрою налаштовують під індивідуальні особливості людини за сигналом у відповідь на глибокий вдих і видих. Далі людина приховано від дослідника вибирає одну з карт, покладених зображенням донизу, запам'ятовує її й на кожне запитання щодо вибору відповідає, залежно від інструкції, лише ствердно або лише заперечно. Спершу в заданому темпі пред'являють три нульові карти (дві з емоційно напруженими зображеннями, третю порожню) й за реакцією на першу уточнюють коефіцієнт підсилення; потім щонайменше тричі, щоразу в іншому порядку, пред'являють набір умовно значущих карт. За максимальними значеннями реакцій визначають емоцій-

но значущу карту, показують її людині й за збігом з обраною карткою судять про готовність до спеціального психофізіологічного дослідження на цей момент. Для поліграфологів документ цікавий як запатентована в Україні процедура перевірки готовності особи до тестування перед основним дослідженням.

Ключові слова: поліграф, патент на винахід, психофізіологічна готовність, стим-тест, шкірно-гальванічна реакція, коефіцієнт підсилення, умовно значущі зображення, нульові карти, Служба безпеки України, психофізіологічне дослідження.

A Method for Determining a Person's Psychophysiological Readiness for Psychophysiological Testing Using a Polygraph, Patented in Ukraine in 2007

Zakharash M. P., Yudin Yu. S., Demydenko I. M., Pyrlyk V. V.

Abstract. Ukrainian patent for invention No. 80446, a method for determining a person's psychophysiological readiness for psychophysiological testing using a polygraph, was granted on 25 September 2007 to a team from the Military Medical Department of the Security Service of Ukraine: Zakharash M. P., Yudin Yu. S., Demydenko I. M. and Pyrlyk V. V. In essence, the method is a polygraph stimulation test procedure that uses a specially designed set of cards with conditionally significant images as stimuli. The development grew out of research conducted since 2003, notably by Zakharash and Yudin, on a method and device for recording the galvanic skin response that would outperform the recorders available at the time. According to the authors, such methods and devices would allow high-resolution, reproducible recording with less harm to health and the study of interactions between emotional stimuli and self-regulation systems at cognitive and autonomic levels, the course of mental disorders, the choice of drugs and doses, and the monitoring of self-regulation training. The claim, quoted in the original Ukrainian, provides for attaching at least one sensor, presenting information and recording reactions, chiefly the galvanic skin response. Its distinctive feature is the preliminary adjustment of the device gain to the individual by measuring the signal in re-

sponse to a deep breath in and out. The subject then secretly chooses one of the face-down cards and answers every question about it only affirmatively or only negatively, as instructed. Three null cards are shown first, two emotionally arousing and one blank, and the gain is refined by the reaction to the first; the set of cards is then presented at least three times in a changed order. The card with maximum reactions is identified, and its match with the chosen card indicates readiness for a special psychophysiological examination at that moment.

Keywords: polygraph, patent for invention, psychophysiological readiness, stimulation test, galvanic skin response, gain adjustment, conditionally significant images, null cards, Security Service of Ukraine, psychophysiological examination.

Першоджерело: Спосіб визначення психофізіологічної готовності людини до психофізіологічного дослідження : пат. 80446 Україна / Захараш М. П., Юдін Ю. С., Демиденко І. М., Пирлик В. В. 25.09.2007. Реферат оприлюднено в журналі 05.02.2017.

REFERENCES

1. U 2007 rotsi v Ukraini zapatentovano sposib vyznachennia psykhofiziolohichnoi hotovnosti liudyny do psykhofiziolohichnoho testuvannia z vykorystanniam polihrafa [A Method for Determining a Person's Psychophysiological Readiness for Psychophysiological Testing Using a Polygraph, Patented in Ukraine in 2007] : referat / Zakharash M. P. ta in. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/672-v-2007-godu-v-ukraine-byl-zapatentovan-sposob-opredeleniya-psikhofiziologicheskoj-gotovnosti-cheloveka-k-psikhofiziologicheskomu-testirovaniyu-s-ispolzovaniem-poligrafa (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.4. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Американська асоціація поліграфологів акредитувала 32 школи у світі, що готують і навчають поліграфологів за стандартами APA[1]

Реферат офіційного документа · оприлюднено 12.02.2017

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Редакційний огляд знайомить читачів з опублікованими Американською асоціацією поліграфологів (APA) даними про 32 школи поліграфологів у світі, акредитовані APA на навчальну діяльність за міжнародними стандартами та стандартами асоціації; станом на 9 лютого 2017 р. для п'яти з них акредитацію позначено як таку, що закінчилася (EXPIRED). Акредитованими вважаються навчальні заклади, які добровільно погодилися відповідати мінімальним стандартам освіти й професійної підготовки APA. Ці стандарти передбачають щонайменше 400 академічних годин, які проводять лише очно, загальною тривалістю від 10 до 17 тижнів; навчальний тиждень має становити від чотирьох до шести робочих днів, а навчальний день — від шести до дев'яти годин без урахування обіду й перерв; не менш як 95 % годин мають проводити кваліфіковані викладачі, акредитовані APA. Джерельну базу становлять документи APA: перелік акредитованих шкіл, акредитаційний стандарт версії 2.02 для навчальних закладів, чинний з 1 січня 2015 р., анкета самооцінювання та форма перевірки навчального процесу, а також заявка на акредитацію школи. Повний перелік містить адреси, імена директорів і контакти шкіл: 17 у США (Каліфорнія, Флорида, Джорджія, Кентуккі, Меріленд, Нью-Гемпшир, Пенсильванія, Південна Кароліна, Техас, Вірджинія), серед них Backster School of Lie Detection, Marston Polygraph Academy, National Center for Credibility Assessment і поліграфна школа Департаменту громадської безпеки Техасу; дві у Великій Британії; чотири в Мексиці, чотири в Колумбії, одну в Перу; дві в Ізраїлі, по

одній у Кореї та Сінгапурі. Акредитація закінчилася в Academy of Polygraph Science Latinamerica, Centro de Investigacion Forense y Control de Confianza, Escuela International de Poligrafia Militar, Israeli Government Polygraph School і MINDEF Centre for Credibility Assessment. Українських шкіл у переліку немає. Матеріал допомагає поліграфологам, які обирають місце навчання, а юристам, що оцінюють кваліфікацію фахівця, перевірити, чи відповідає його підготовка вимогам APA.

Ключові слова: Американська асоціація поліграфологів, акредитація шкіл, підготовка поліграфологів, стандарти навчання, акредитаційний стандарт APA, кваліфікація поліграфолога, міжнародний досвід.

The American Polygraph Association Has Accredited 32 Schools Worldwide That Train Polygraph Examiners to APA Standards

Abstract. This editorial review presents data published by the American Polygraph Association (APA) on 32 polygraph schools worldwide accredited by the APA to train examiners according to international and APA standards; as of 9 February 2017, the accreditation of five of them was marked as expired. Accredited schools are institutions that have voluntarily agreed to comply with the APA minimum standards for education and professional training. These standards require at least 400 academic hours delivered exclusively in person over 10 to 17 weeks, a training week of four to six working days, six to nine hours of instruction per day excluding lunch and breaks, and at least 95 % of hours taught by qualified APA-accredited instructors. The review is based on APA documents: the list of accredited schools, the accreditation standard version 2.02 for training institutions in force since 1 January 2015, the self-assessment questionnaire and inspection form, and the application for school accreditation. The full list gives addresses, directors and contact details of 17 schools in the United States (California, Florida, Georgia, Kentucky, Maryland, New Hampshire, Pennsylvania, South Carolina, Texas and Virginia), including the Backster School of Lie Detection, Marston Polygraph Academy, the National

Center for Credibility Assessment and the Texas Department of Public Safety school; two in the United Kingdom; four in Mexico, four in Colombia and one in Peru; two in Israel and one each in Korea and Singapore. No Ukrainian school appears on the list. The material helps polygraph examiners choose where to train and helps lawyers check whether an examiner's training meets APA requirements.

Keywords: American Polygraph Association, school accreditation, polygraph examiner training, training standards, APA accreditation standard, examiner qualification, international experience.

Першоджерело: American Polygraph Association. Accredited Polygraph Schools (As of February 9, 2017).[2] Реферат оприлюднено в журналі 12.02.2017.

REFERENCES

1. Amerykanska asotsiatsiia polihrafolohiv akredytuvala 32 shkoly u sviti, shcho hotuiut i navchaiut polihrafolohiv za standartamy APA [The American Polygraph Association Has Accredited 32 Schools Worldwide That Train Polygraph Examiners to APA Standards] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/677-amerikanskoj-assotsiatsiej-poligrafologov-akkreditovany-32-shkoly-zanimayushchiesya-podgotovkoj-i-obucheniem-poligrafologov-po-standartam-ara (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. American Polygraph Association. Accredited Polygraph Schools (As of February 9, 2017). URL: http://www.polygraph.org/accredited_02-10-17.pdf (data zvernennia: 04.11.2026).

Судово-психологічна експертиза особи невстановленого злочинця: програмно-криміналістичний аспект[1]

Толстолуцький В. Ю.

Реферат · оприлюднено 17.11.2013

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Реферат присвячено комп'ютерно-криміналістичній програмі «ФОРВЕР» (від «ФОРмування ВЕРсій»), створеній для висування слідчих версій під час розкриття вбивств, та електронному методичному посібнику Толстолуцького В. Ю. «Использование информационных технологий в раскрытии и расследовании убийств». Методологічну основу програми, відмінну від підходу Л. Г. Відонова, становить широке застосування математичного апарату для дослідження криміналістичної характеристики злочинів (КХЗ); на цій основі розроблено й нову програму «МОСС» – моделювання слідчих ситуацій. Автори визнають значення праць Е. П. Іщенка, Н. С. Полевого та А. А. Топоркова про комп'ютерні програми в розслідуванні й досліджень з алгоритмізації розслідування (Г. А. Густов, Л. Г. Відонов), згадують і опонентів цього напряму. Водночас вони наголошують, що технологію висування версій на підставі КХЗ досі не створено, бо не розв'язано проблему практичної значущості самої характеристики та виявлення такого її системного елемента, як кореляційні зв'язки. Упродовж шести років програмний комплекс розробляв колектив під керівництвом професора Толстолуцького В. Ю., наукового консультанта відділу криміналістики слідчого управління Слідчого комітету росії в Нижньогородській області. До колективу ввійшли працівники цього управління та науковці юридичного факультету й факультету обчислювальної математики та кібернетики Нижньогородського університету імені Лобачевського, а роботу підтримувало Головне управління криміналістики Слідчого комітету російської федерації. КХЗ подано як трирівневу структуру з елементів, ознак і значень (градацій) і статистичних зв'язків (закономірностей) між ними, а узагальнену криміналістичну характеристику вбивств реалізовано у вигляді комп'ютерної програми. Питання про допустимість статистичних методів у розслідуванні злочинів, як визнають автори, у науковій літературі лишається відкритим. Опис програми та навчально-методичного комплексу для її вивчення і застосування в розкритті вбивств розміщено на електронних ресурсах юридич-

ного факультету університету, а посібник – у Фонді освітніх електронних ресурсів того самого закладу. Матеріал адресовано слідчим і криміналістам, які висувають версії у справах про вбивства, а також фахівцям, що досліджують особу невстановленого злочинця.

Ключові слова: криміналістична характеристика злочинів, слідчі версії, програма «ФОРВЕР», моделювання слідчих ситуацій, розслідування вбивств, кореляційні зв'язки, статистичні методи, алгоритмізація розслідування, інформаційні технології, невстановлений злочинець.

Forensic Psychological Examination of the Personality of an Unidentified Offender: A Software and Criminalistic Aspect

Tolstolutskyi V. Yu.

Abstract. The material summarises work on FORVER (from the Russian for version formation), a computer program for generating investigative hypotheses in murder cases, and the electronic methodological manual by Tolstolutsky V. Yu. on the use of information technologies in detecting and investigating murders. Unlike the approach of L. G. Vidonov, the program relies on extensive use of mathematical tools to analyse the criminalistic characteristics of crimes, and on this basis another program, MOSS, for modelling investigative situations was created. The authors acknowledge studies by E. P. Ishchenko, N. S. Polevoi and A. A. Toporkov on computer programs in investigation and works on the algorithmisation of investigation by G. A. Gustov and L. G. Vidonov, note that this direction also has opponents, and argue that a technology for generating hypotheses from criminalistic characteristics has not yet been developed because the practical value of such characteristics and the identification of correlations as their systemic element remain unresolved. For six years the software complex was developed by a team led by Professor Tolstolutsky, scientific consultant of the criminalistics department of the investigative directorate of the Investigative Committee of russia in the Nizhny Novgorod region, comprising investigators and scholars from the faculties of law and of com-

putational mathematics and cybernetics of Lobachevsky University, with support from the Main Criminalistics Directorate of the Investigative Committee of the russian federation. The criminalistic characteristic is presented as a three-level structure of elements, features and values (gradations) linked by statistical regularities, and a generalised characteristic of murders has been implemented as a computer program, although the admissibility of statistical methods in investigation remains debated. It is relevant to investigators, criminalists and specialists profiling unidentified offenders.

Keywords: criminalistic characteristics of crimes, investigative hypotheses, FORVER software, modelling of investigative situations, murder investigation, correlations, statistical methods, algorithmisation of investigation, information technologies, unidentified offender.

Першоджерело: Толстолуцкий В. Ю. Использование информационных технологий в раскрытии и расследовании убийств : электронно-методическое пособие. Нижний Новгород : Нижегородский государственный университет им. Н. И. Лобачевского.[2] Реферат оприлюднено в журналі 17.11.2013.

REFERENCES

1. Tolstolutskyi V. Yu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza osoby nevstanovlenoho zlochyntsia: prohramno-kryminalistychnyi aspekt [Forensic Psychological Examination of the Personality of an Unidentified Offender: A Software and Criminalistic Aspect] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/356-sudebno-psikhologicheskaya-ekspertiza-lichnosti-neustanovlennogo-prestupnika-programmno-kriminalisticheskij-aspekt (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Tolstolutskiy V. Yu. Ispolzovanie informatsionnykh tekhnologiy v raskrytii i rassledovanii ubiystv : elektronno-metodicheskoe posobie. Nizhniy Novgorod : Nizhegorodskiy gosudarstvennyy universitet im. N. I. Lobachevskogo. URL: http://www.unn.ru/books/met_files/Tolstolutsky.doc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].

1.5. ТОЧКА ЗОРУ ФАХІВЦЯ

Судово-наркологічна експертиза, комплексна судова нарколого-психіатрична експертиза – реальність і перспективи[1]

Ілейко В. Р.

Реферат · оприлюднено 05.12.2013

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Виокремлення наркології в самостійний напрям психіатрії наприкінці 1970-х – на початку 1980-х років спричинило появу в судово-експертній практиці судово-наркологічної експертизи (СНЕ) та комплексної судової нарколого-психіатричної експертизи (КСНПЕ), доцільність яких і досі викликає суперечки. Ілейко В. Р. ставить за мету показати реальний стан цих видів експертизи в Україні та ще раз обґрунтувати позицію про недоцільність їх збереження поряд із судово-психіатричною експертизою. Матеріалом слугували 75 випадків, коли в одному з міжобласних центрів судово-психіатричної експертизи паралельно з амбулаторною чи стаціонарною комплексною судовою психолого-психіатричною експертизою щодо тієї самої особи проводили СНЕ або КСНПЕ, а також дані повторних експертиз з різних регіонів і поодинокі «акти судово-наркологічної експертизи» обласних наркологічних диспансерів з матеріалів кримінальних справ. Офіційної статистики таких експертиз, за автором, немає: їх не відображає звітна форма № 38-здоров, а доступ до експертних матеріалів обмежений конфіденційністю. За структурою та обґрунтованістю висновки СНЕ не відрізняються від судово-психіатричних, натомість трапляються штучне розділення експертних питань, дублювання дослідницьких частин і навіть суперечливі висновки. Участь нарколога без сертифіката спеціаліста та внесення до Реєстру атестованих судових експертів автор уважає протизаконною. «Акти» наркологічних закладів, на його думку, є лише розширеними актами наркологічного огляду на вживання психоактивних ре-

човин, позбавлені обов'язкових частин експертного висновку, а подекуди містять відповіді на суто судово-психіатричні питання про здатність особи усвідомлювати свої дії та керувати ними. Аргументи проти СНЕ та КСНПЕ згруповано в сім позицій: законодавча, нормативно-організаційна, наукова (наркологія є частиною психіатрії, розділ F1 МКБ-10), посилання на судову психіатрію росії, де ці види експертизи зникли разом із примусовим лікуванням від алкоголізму й наркоманії, відсутність у нарколога власного предмета й методів дослідження як ознак комплексної експертизи, фінансово-економічна та практична. Ілейко В. Р. пропонує поглиблювати підготовку судово-психіатричних експертів із вузьких розділів психіатрії, а нарколога за потреби залучати як консультанта, не надаючи йому статусу експерта. Змінити усталену практику, на думку автора, можна лише за чіткої позиції судово-психіатричної служби та її взаємодії зі слідчими й судовими органами, тим паче що з набранням чинності новим КПК України право на призначення експертизи матиме і сторона захисту.

Ключові слова: судово-наркологічна експертиза, комплексна судова нарколого-психіатрична експертиза, судово-психіатрична експертиза, комплексна експертиза, психоактивні речовини, наркологія, компетенція експерта, предмет експертного дослідження, МКБ-10, примусове лікування, нарколог-консультант.

Forensic Narcological Examination and Complex Forensic Narcological and Psychiatric Examination: Reality and Prospects

Ileiko V. R.

Abstract. After narcology became a separate branch of psychiatry in the late 1970s and early 1980s, forensic practice acquired two additional types of examination: the forensic narcological examination and the complex forensic narcological and psychiatric examination. Ileiko V. R. reviews how these examinations are actually conducted in Ukraine and restates the case against retaining them alongside forensic psychiatric examination. The analysis draws on 75 cases from an interregional forensic psychiatric centre in which a narcological examina-

tion was carried out in parallel with an outpatient or inpatient complex forensic psychological and psychiatric examination of the same person, on data from repeat examinations in various regions and on several forensic narcological examination reports issued by regional narcological dispensaries. No official statistics exist, since reporting form No. 38-zdorov does not record such examinations and access to case materials is restricted. The narcological opinions did not differ from psychiatric ones in structure or reasoning; instead, they artificially split diagnostic questions, duplicated research sections and occasionally contradicted the psychiatric conclusions. Dispensary reports resembled extended intoxication assessment records, lacked the mandatory parts of an expert opinion and sometimes addressed the person's capacity to understand and control their actions at the time of the offence. The author groups the counter-arguments into legislative, regulatory, scientific (narcology as part of psychiatry, ICD-10 section F1), comparative, methodological, financial and practical ones, stressing that the narcologist has no distinct subject or methods of inquiry, which is a defining feature of a complex examination. Forensic psychiatrists should instead be trained in narrower fields of psychiatry, while narcologists may be involved as consultants rather than experts.

Keywords: forensic narcological examination, complex forensic examination, forensic psychiatric examination, psychoactive substances, narcology, expert competence, subject of expert inquiry, ICD-10, compulsory treatment, consultant specialist.

Першоджерело: Илейко В. Р. Судебно-наркологическая экспертиза, комплексная судебная нарколого-психиатрическая экспертиза — реальность и перспективы. Архів психіатрії. 2012. Т. 18, № 3. С. 70–74. Реферат оприлюднено в журналі 05.12.2013.

REFERENCES

1. Ileiko V. R. Sudovo-narkolohichna ekspertyza, kompleksna sudova narkoloho-psykhiatrychna ekspertyza – realnist i perspektyvy [Forensic Narcological Examination and Complex Forensic Narcological and Psychiatric Examination: Reality and Prospects] : referat. Sudovo-psykholohichna

ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/389-sudebno-narkologicheskaya-ekspertiza-kompleksnaya-sudebnaya-narkologo-psikhiatricheskaya-ekspertiza-realnost-i-perspektivy (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.6. ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА

Судово-психологічна експертиза неповнолітніх у ювенальній юстиції[1]

Шипшин С. С.

Реферат · оприлюднено 30.11.2013

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Коли йдеться про судово-психологічну експертизу неповнолітніх, слідчі, судді, адвокати й експерти зазвичай уявляють неповнолітнього обвинуваченого чи підсудного. Шипшин С. С., співробітник Південного регіонального центру судової експертизи Міністерства юстиції рф (Ростов-на-Дону), доводить, що із запровадженням ювенальних підходів і принципів відновного правосуддя до поля зору правозастосувача потрапляють також неповнолітні потерпілі та свідки, яким правопорушенням завдано психотравми. Дитина через незавершеність фізіологічного, психічного й особистісного розвитку потребує посиленого захисту і в кримінальному процесі, і в цивільно-правових відносинах, і у сфері, яку охороняє адміністративне право; саме ці потреби практики, за автором, стимулювали розвиток експертизи неповнолітніх. Спираючись на експертну практику, автор окреслює коло справ. У кримінальних найчастіше трапляються статеві злочини (ст. 131–135 КК рф), далі злочини проти життя і здоров'я (ст. 111–119, 121–122), а останніми роками також злочини проти здоров'я населення й суспільної моралі (ст. 230, 240, 242.1) та проти сім'ї й неповнолітніх (ст. 150–151, 155–156). У цивільних справах це спори про позба-

влення чи обмеження батьківських прав, місце проживання дитини після роздільного проживання батьків, порядок спілкування з батьком і усунення перешкод у спілкуванні з родичами (ст. 1078 ЦК, ст. 65–67, 70, 73 СК рф), в адміністративних застосовується ч. 2 ст. 2.3 КпАП рф. Замість наявного поділу на експертизу обвинувачених, свідків і потерпілих та окремо потерпілих від статевих злочинів автор пропонує класифікацію за процесуальним статусом дитини: експертиза неповнолітнього правопорушника, потерпілого і свідка. Серед експертних завдань названо оцінку ризику повторного правопорушення, з'ясування випадковості чи закономірності вчинку з огляду на індивідуальні й соціально-психологічні чинники, виявлення «захисних» чинників ресоціалізації, оцінку показань свідка, коли вони неповні, суперечливі чи не узгоджуються з іншими доказами, а також встановлення моральної шкоди потерпілим, передусім від сексуального насильства. Підсумок тез: предметом експертизи має бути психічний стан дитини в юридично значущій ситуації незалежно від її процесуального статусу, а для цього потрібні універсальні методичні підходи та програми підготовки експертів, які спеціалізуються на дослідженні дітей. Українським експертам-психологам і юристам така класифікація допоможе точніше формулювати питання в кримінальному провадженні, у спорах щодо місця проживання дитини та у справах про відшкодування моральної шкоди.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза, неповнолітні, ювенальна юстиція, відновне правосуддя, неповнолітній потерпілий, неповнолітній свідок, неповнолітній правопорушник, моральна шкода, місце проживання дитини, класифікація експертиз.

Forensic Psychological Examination of Minors in Juvenile Justice

Shypshyn S. S.

Abstract. Practitioners usually associate the forensic psychological examination of minors with a juvenile defendant. Shipshin S. S., of the Southern Regional Centre for Forensic Examination of the Ministry

of Justice of the russian federation (Rostov-on-Don), argues that the introduction of juvenile justice approaches and restorative justice principles also brings into focus minor victims and witnesses traumatised by an offence. Because a child's physiological, mental and personal development is incomplete, children need enhanced protection in criminal, civil and administrative proceedings, and these needs of practice have driven the development of such examinations. Drawing on expert practice, the author maps the relevant cases: in criminal proceedings, sexual offences are the most frequent, followed by offences against life and health and, more recently, offences against public health and morality and against family and minors; civil cases concern deprivation or restriction of parental rights, a child's place of residence after parental separation, contact with a non-resident parent and obstacles to contact with relatives; administrative cases are also covered. Instead of the existing division into examinations of accused minors, of witnesses and victims, and of victims of sexual offences, the author proposes a classification by the child's procedural status: examination of a minor offender, a minor victim and a minor witness. Typical expert tasks include assessing the risk of reoffending, identifying protective factors for resocialisation, evaluating incomplete or contradictory testimony and establishing psychological harm to victims. The author concludes that the subject of examination should be the child's mental state in a legally relevant situation, which requires unified methodological approaches and specialised training for experts working with children.

Keywords: forensic psychological examination, minors, juvenile justice, restorative justice, minor victim, child witness, juvenile offender, psychological harm, child residence disputes, classification of examinations.

Першоджерело: Шипшин С. С. Судебно-психологическая экспертиза несовершеннолетних в ювенальной юстиции. Коченовские чтения «Психология и право в современной россии». 2010. С. 156–157.[2] Реферат оприлюднено в журналі 30.11.2013.

REFERENCES

1. Shypshyn S. S. Sudovo-psykholohichna ekspertyza nepovnolitnikh u yuvenalnii yustytsii [Forensic Psychological Examination of Minors in Juvenile Justice] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/373-sudebno-psikhologicheskaya-ekspertiza-nesovershennoletnikh-v-yuvenalnoj-yustitsii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Shipshin S. S. Sudebno-psikhologicheskaya ekspertiza nesovershennoletnikh v yuvenalnoy yustitsii. Kochenovskie chteniya "Psikhologiya i pravo v sovremennoy rossii". 2010. S. 156–157. URL: https://psyjournals.ru/nonserialpublications/kochenovskie_chteniya_2010/contents/kochenovskie_chteniya_2010_41376.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].

Історичний факт: уперше судово-психологічну експертизу в Київському інституті науково-судової експертизи було призначено 1930 року[1]

Інформаційний матеріал · оприлюднено 17.11.2013

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Анотація. Історична довідка відтворює фрагмент наряду № 236 Київського інституту науково-судової експертизи 1930 р., пов'язаного з призначенням судово-психологічної експертизи. Висновок стосувався появи ящірок у Лукери Герман і готувався за постановою Конотопського окружного прокурора № 130.331.29/І-1930. Дослідження доручили психологічній секції інституту 18.01.1930, виконали 07.02.1930 і того ж дня надіслали акт (№ 166) до камери Конотопського окружного прокурора; на наряді червоним намальовано знак Ψ – символ психології. Оригінал, складений українською, зберігається в музеї Київського НДІ судових експертиз. Додано пояснення історичного значення слова «камера» й посилання на праці В. В. Юсупова та В. О. Комахи з історії судово-експертних установ.

Ключові слова: історія судової експертизи, судово-психологічна експертиза, Київський інститут науково-судової експертизи, 1930 рік, архівний документ, Конотоп, психологічна секція, КНДІСЕ.

Першоджерело: Наряд № 236-1930 р. Київського інституту науково-судової експертизи за постановою Конотопського окружного прокурора № 130.331.29/І-1930. Конотоп, 1930. Оригінал: музей Київського науково-дослідного інституту судових експертиз (м. Київ, вул. Смоленська, 6). Реферат оприлюднено в журналі 17.11.2013.

REFERENCES

1. Istorychnyi fakt: upershe sudovo-psykholohichnu ekspertyzu v Kyivskomu instytuti naukovo-sudovoi ekspertyzy bulo pryznacheno 1930 roku : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/355-istoricheskij-fakt-naznacheniya-sudebno-psikhologicheskoj-ekspertizy-kievskomu-institutu-nauchno-sudebnoj-ekspertizy-v-1930-godu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.7. СТОРІНКА ВЧЕНОГО

Пам'яті Ячиної Аліси Сергіївни, судового експерта-психолога, кандидата психологічних наук, доцента[1]

Інформаційний матеріал · оприлюднено 09.07.2014

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Анотація. Замітка вшановує пам'ять Аліси Сергіївни Ячиної (померла 20 листопада 2012 р. на 70-му році життя), українського судового експерта-психолога, кандидата психологічних наук, доцента, яка займалася експертною роботою з 1979 р., а з червня 1998 р. працювала в Харківському НДІ судових експертиз імені засл. проф. М. С. Бокаріуса. Вона мала безстрокове свідоцтво судового експерта за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», вико-

нала багато складних первинних і повторних експертиз, підготувала програму навчання експертів цієї спеціальності, науковий звіт для Мін'юсту й 70 наукових статей. Наведено описи трьох її праць, зокрема про підлітків з відхильною поведінкою та про психічний стан суїцидентів за передсмертними записками.

Ключові слова: Ячина А. С, судовий експерт-психолог, пам'ять науковця, Харківський НДІСЕ імені М. С. Бокаріуса, судово-психологічна експертиза, спеціальність 14.1 «Психологічні дослідження», бібліографія.

Першоджерело: Пам'яті А. С. Ячиної. Теорія і практика судової експертизи і криміналістики : збірник наукових праць. Харків : Право, 2012. Вип. 12. С. 517.[2] Реферат оприлюднено в журналі 09.07.2014.

REFERENCES

1. Pamiati Yachynoi Alisy Serhiivny, sudovoho eksperta-psykholoha, kandydata psykholohichnykh nauk, dotsenta : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/520-pamyati-yachinoj-alisy-sergeevny-sudebnomu-ekspertu-psikhologu-kandidatu-psikhologicheskikh-nauk-dotsentu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pamiati A. S. Yachynoi. Teoriia i praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky : zbirnyk naukovykh prats. Kharkiv : Pravo, 2012. Vyp. 12. S. 517. URL: http://www.hniise.gov.ua/sbornik/2012/Yachina.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.8. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА СПІВРОБІТНИЦТВО

Американська асоціація поліграфологів з 01 вересня 2015 року запровадила в практичну діяльність поліграфологів – членів APA Стандарти професійної діяльності (англ. APA Standards of Practice)[1]

Реферат офіційного документа · оприлюднено 12.02.2017

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Реферат знайомить читачів журналу зі Стандартами практики Американської асоціації поліграфологів (APA Standards of Practice), які асоціація запровадила для своїх членів з 1 вересня 2015 р. Документ обсягом шість сторінок, за описом у рефераті, складається з восьми підрозділів, що охоплюють усі стадії роботи поліграфолога в різних сферах, від судової експертизи до кадрових скринінгових перевірок: визначення термінів (1.1), обов'язки поліграфолога (1.2), вимоги до поліграфа й запису дослідження (1.3), умови й місце проведення (1.4), підготовка (1.5), передтестова бесіда (1.6), процес тестування (1.7), дії поліграфолога під час формулювання висновку (1.8). Преамбула пов'язує мету Стандартів із досягненням найвищої точності рішень у застосуванні поліграфа та оцінці достовірності, а від членів асоціації вимагається неухильне їх дотримання. Найпрактичніше положення стосується вибору методик: їх поділено на три групи за точністю із зазначенням сфери застосування, а саме понад 90 % для судових експертиз, понад 86 % (у рефераті цей поріг пов'язано з кадровими перевірками) і понад 80 % для оперативних і слідчих завдань. Найсуворіші вимоги встановлено до поліграфологів, які обстежують осіб, засуджених за сексуальні злочини, щодо якості їхнього лікування, проходження іспитового строку, підстав для умовно-дострокового чи контрольованого звільнення. Реферат містить посилання на англомовний оригінал на сайті APA. Пізніша редакція Стандартів, ухвалена 25 серпня 2023 р. й оприлюднена на сайті асоціації, зберігає ту саму будову з восьми підрозділів, але формулює критерії точніше: середня незважена точність не менше 90 % для доказових (evidentiary), 86 % для парного тестування (paired testing) і 80 % для розшукових (investigative) досліджень без урахування невизначених результатів, частка яких не може перевищувати 20 %; кожна методика має спиратися щонайменше на два опубліковані емпіричні дослідження, первинне й повторне, а для скринінгу потрібна точність, істотно вища за випадкову. Для укра-

їнських поліграфологів і судових експертів ці вимоги корисні як орієнтир у виборі валідизованих методик та в оцінці обґрунтованості висновків за результатами психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа.

Ключові слова: поліграф, Американська асоціація поліграфологів, APA Standards of Practice, стандарти професійної діяльності, валідизовані методики, точність методик, передтестова бесіда, тестування осіб, засуджених за сексуальні злочини, оцінка достовірності.

The American Polygraph Association Introduces the APA Standards of Practice for Member Polygraph Examiners from 1 September 2015

Abstract. This review informs readers of the journal about the Standards of Practice that the American Polygraph Association (APA) made binding on its member examiners from 1 September 2015. According to the review, the six-page document consists of eight subsections covering every stage of an examiner's work, from forensic examinations to pre-employment and personnel screening: definitions (1.1), examiner responsibilities (1.2), instrumentation and recording (1.3), test location and conditions (1.4), preparation (1.5), the pretest interview (1.6), testing (1.7) and the examiner's conduct when reaching conclusions (1.8). The preamble links the purpose of the Standards to the highest degree of decision accuracy in polygraph use and credibility assessment, and members are required to comply strictly. The most practical provision concerns the choice of techniques, which are grouped by accuracy and field of application: above 90 % for forensic examinations, above 86 % (associated in the review with personnel screening) and above 80 % for operational and investigative tasks. The strictest requirements apply to examiners who test convicted sex offenders in relation to treatment, probation, parole or supervised release. The review links to the English original on the APA website. A later edition adopted on 25 August 2023 and published by the APA keeps the same eight-part structure but defines the criteria more precisely: an unweighted average accuracy of at least 90 % for evidentiary, 86 % for paired testing and

80 % for investigative examinations, excluding inconclusive results, which may not exceed 20 %, with each technique supported by at least two published empirical studies; screening requires accuracy significantly greater than chance. For Ukrainian examiners and forensic experts these requirements offer a benchmark for selecting validated techniques and appraising polygraph-based conclusions.

Keywords: American Polygraph Association, APA Standards of Practice, polygraph examination, validated techniques, decision accuracy, evidentiary examination, paired testing, investigative examination, post-conviction sex offender testing, credibility assessment.

Першоджерело: APA Standards of Practice : effective September 1, 2015 / American Polygraph Association. 2015. 6 p.[2] Реферат оприлюднено в журналі 12.02.2017.

REFERENCES

1. Amerykanska asotsiatsiia polihrafolohiv z 01 veresnia 2015 roku zaprovadyla v praktychnu diialnist polihrafolohiv – chleniv APA Standarty profesiinoi diialnosti (anhl. APA Standards of Practice) [The American Polygraph Association Introduces the APA Standards of Practice for Member Polygraph Examiners from 1 September 2015] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/676-amerikanskaya-assotsiatsiya-poligrafologov-c-01-sentyabrya-2015-goda-vvela-v-prakticheskuyu-deyatelnost-chlenov-ara-standarty-praktiki-angl-apa-standards-of-practice (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. APA Standards of Practice : effective September 1, 2015 / American Polygraph Association. 2015. 6 p. URL: http://www.polygraph.org/assets/docs/Misc.Docs/apa_standards_practice.pdf (data zvernennia: 04.11.2026).

Міжнародний стандарт ASTM E2439-09 (переутверджений 2016 року) щодо приладів, датчиків і програмного забезпечення поліграфів, які використовують у судовій психофізіології та детекції брехні[1]

Назаров О. А.

Американська асоціація поліграфологів з 01 вересня 2015 року запровадила в практичну діяльність поліграфологів – членів APA Стандарти професійної діяльності (англ. APA Standards of Practice)

Реферат офіційного документа · оприлюднено 07.02.2017

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Матеріал знайомить читачів з авторським перекладом російською мовою стандарту ASTM E2439-09 «Standard Guide for Instrumentation, Sensors and Operating Software Used in Forensic Psychophysiological Detection of Deception (Polygraph) Examinations», який, за текстом, ухвалено 2005 р., затверджено 2009 р. і переутверджено 2016 р. технічним комітетом ASTM із судової психофізіології. У вступній частині наголошено, що стандарт не встановлює конкретних технічних характеристик поліграфів: значення має не абсолютна величина фізіологічних показників (частота пульсу, ритм дихання), а їхні відносні зміни в контексті конкретного поліграфологічного тесту. Це пов'язано з психофізіологічним феноменом, який автор пояснює через рефлекторну теорію психіки І. М. Сєченова, І. П. Павлова та С. Л. Рубінштейна: значущий для особи стимул, пов'язаний з її установкою на приховування, стійко викликає реакцію, сильнішу за реакції на однорідні нейтральні стимули. Звідси висновок, що поліграф без надійної валідної методики є лише технічним пристроєм і не може вважатися медичним приладом. Перекладено десять розділів стандарту. Мінімальні вимоги передбачають одночасну реєстрацію двох каналів дихання (грудного й черевного), щонайменше одного каналу електрошкірної активності (опору або провідності шкіри) та одного каналу серцево-судинної діяльності; додаткові канали дозволені, але не можуть замінювати обов'язкових. Програмне забезпечення має фіксувати особу обстежуваного, дату й час, налаштування й тиск, пред'явлені стимули, їхній початок і кінець, відповіді, стандартизовану розмітку поліграми та будь-які зміни під час запису. Усі обов'язкові канали мають реєструватися одним програмним і апаратним комплексом, а окремий канал призначено для виявлення прихованих рухів тіла (протидії). Для електрошкірної активності передбачено електроди Ag/AgCl, для серцево-судинної діяльності — манжету чи інший спосіб вимірювання тиску. Наве-

дено посилання на стандарти E1954, E2000 і E2035 та правило перегляду стандарту кожні п'ять років. Матеріал корисний поліграфологам, судовим експертам і юристам, які оцінюють відповідність застосованого обладнання міжнародним вимогам.

Ключові слова: стандарт ASTM E2439-09, поліграф, судова психофізіологія, детекція брехні, вимоги до обладнання, канали реєстрації, електрошкірна активність, протидія поліграфу, психофізіологічний феномен, рефлекторна теорія психіки.

International Standard ASTM E2439-09 (Reapproved in 2016) for Instrumentation, Sensors and Operating Software of Polygraphs Used in Forensic Psychophysiology and Detection of Deception

Nazarov O. A.

Abstract. This item presents the author's Russian translation of ASTM E2439-09, Standard Guide for Instrumentation, Sensors and Operating Software Used in Forensic Psychophysiological Detection of Deception (Polygraph) Examinations, which, according to the text, was adopted in 2005, approved in 2009 and reapproved in 2016 by the ASTM technical committee on forensic psychophysiology. The introduction stresses that the standard sets no specific technical parameters for polygraph instruments: what matters is not the absolute value of physiological indicators such as pulse rate or breathing rhythm but their relative changes within a particular test. The author links this to the psychophysiological phenomenon explained by the reflex theory of the psyche developed by Sechenov, Pavlov and Rubinstein, whereby a stimulus that is significant to a person concealing information evokes a stronger reaction than comparable neutral stimuli; hence a polygraph without a valid technique is merely a technical device and cannot be regarded as a medical instrument. The translated sections cover scope, referenced documents, terminology and minimum requirements: simultaneous recording of thoracic and abdominal respiration, at least one electrodermal channel (skin resistance or conductance) and at least one cardiovascular channel, with optional additional channels that may not replace the mandatory ones. Software must log examinee

identity, date and time, settings, stimuli with onset and end, answers, standardized chart annotations and any changes made during recording; all mandatory channels must be recorded by the same hardware and software, and a separate channel must detect covert movements. The translation is of practical use to polygraph examiners, forensic experts and lawyers assessing whether equipment meets international requirements.

Keywords: ASTM E2439-09, polygraph, forensic psychophysiology, detection of deception, instrumentation requirements, recording channels, electrodermal activity, countermeasures, reflex theory of the psyche.

Першоджерело: ASTM E2439-09. Standard Guide for Instrumentation, Sensors and Operating Software Used in Forensic Psychophysiological Detection of Deception (Polygraph) Examinations. ASTM International, 2009. 2 p.[2] Реферат оприлюднено в журналі 07.02.2017.

REFERENCES

1. Nazarov O. A. Mizhnarodnyi standart ASTM E2439-09 (pereutverdzhenyi 2016 roku) shchodo pryladiv, datchykiv i prohramnoho zabezpechennia polihrafiv, yaki vykorystovuiut u sudovii psykhofiziolohii ta detektsii brekhni [International Standard ASTM E2439-09 (Reapproved in 2016) for Instrumentation, Sensors and Operating Software of Polygraphs Used in Forensic Psychophysiology and Detection of Deception] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. № 5 (16). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/674-mezhdunarodnyj-standart-astm-e2439-09-pereodobrennyj-2016-k-izmeritelnym-priboram-datchikam-i-programmnomu-obespecheniyu-poligrafov-ispolzuemykh-v-oblasti-sudebnoj-psikhofiziologii-i-detektsii-lzhi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. ASTM E2439-09. Standard Guide for Instrumentation, Sensors and Operating Software Used in Forensic Psychophysiological Detection of De-

ception (Polygraph) Examinations. ASTM International, 2009. 2 p. URL: https://store.astm.org/e2439-09.html (data zvernennia: 04.11.2026).

Розділ 2. Новини журналу

05.02.2017

З 20 січня 2017 року в Україні набрав чинності державний стандарт технічних умов для поліграфів (ДСТУ 8692:2016) (мова оригіналу — російська)[1]

Редакція повідомляє, що наказом ДП «УкрНДНЦ» як національного органу стандартизації від 15.11.2016 № 378 затверджено ДСТУ 8692:2016 «Поліграфи. Технічні умови», чинний з 20 січня 2017 р. Названо розробників стандарту, порядок його придбання та основні вимоги: поліграф є багатоканальною контрольно-вимірювальною системою щонайменше з п'ятьма основними датчиками, серед яких обов'язковий датчик виявлення протидії. Пізніше додано посилання на критику стандарту 2018–2020 рр. і статтю А. Бузинного про правовий статус державних стандартів.

15.01.2017

Оцінка відомими українськими поліграфологами, докторами психологічних і юридичних наук стану розвитку та наявних проблем використання поліграфа в Україні у 2016 році (мова оригіналу — російська) [2]

Редакція знайомить з грудневими 2016 р. інтерв'ю двох відомих українських поліграфологів: доктора психологічних наук Т. Р. Морозової для «Цензор.НЕТ» (журналіст Ю. Бутусов, 26 грудня) і доктора юридичних наук О. І. Мотляха, провідного наукового співробітника Національної академії внутрішніх справ, для «Урядового кур'єра» (журналістка Л. Усенко, 16 грудня). Науковці підбивають підсумки розвитку практики застосування поліграфа в Україні, говорять про тенденції та проблеми галузі, новий український прилад, досвід США та відповідальність держави за те, щоб поліграф не перетворився на «моральну дубинку».

REFERENCES

1. Z 20 sichnia 2017 roku v Ukraini nabrav chynnosti derzhavnyi standart tekhnichnykh umov dlia polihrafiv (DSTU 8692:2016) (mova oryhinalu — rosiiska). Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2017. 5 liut. URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/673-s-20-yanvarya-2017-goda-v-ukraine-vstupil-v-dejstvie-gosudarstvennyj-standart-tekhnicheskikh-uslovij-dlya-poligrafov-dstu-8692-2016 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Otsinka vidomymy ukrainskymy polihrafolohamy, doktoramy psykholohichnykh i yurydychnykh nauk stanu rozvytku ta naiavnykh problem vykorystannia polihrafa v Ukraini u 2016 rotsi (mova oryhinalu — rosiiska). Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2017. 15 sich. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/665-otsenka-izvestnymi-ukrainskimi-poligrafologami-doktorami (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невирішені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2016. № 5 (16). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2016. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/701-2017-11-16 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2016, № 5 (16) (вересень – жовтень 2016 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 60 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua